

Történelmi múlt minden áron?!

Sajnálatos, hogy ugyanazon városban élő, a nemzeti-etnikai kisebbségi kérdés iránt egyformán érzékeny embereknek a sajtóban kell ütköztetni nézeteiket.

Én születésemtől fogva kisebbségi családban és kisebbségként éltem mindennapjaimat, átérezve annak minden csöndes örömét, s olykor kellemetlenségét is. Vitapartnerem érett lelkeséggel, idősebb korára fedezve föl felmenői között több más etnikumot is –, próbál a kisebbségi (általában kedvelt szóhasználat: etnikai) kérdésekben mélyfúrásokat végezni. Sorra publikálja is azokat, ezáltal bizonyítandó rendkívüli tájékozottságát ezen a területen.

A nemzeti és etnikai kisebbségi törvényt nem a gyakorlatban előforduló (a kifutás hiányából adódó) anomáliákért, hanem azért kárhozzátja, mert az arabok, a spanyol anyanyelvű latin-amerikaiak és a vietnamiak nem kaptak ugyanolyan jogokat, mint a törvényben felsorolt tizenhárom nemzeti-etnikai kisebbség, melyek többszáz éve honosak Magyarországon. Téved a szerző a tekintetben is, hogy ezek a szegedi kisebbségek mindenáron több száz éves múltat akarnának maguknak kimutatni. Az ugyanis *nem hamis múlt-kreálás*, ha egy adott településen (még ha a jelenlegi kisebbségi regrutáció nem is tősgyökeres) a nemzeti kisebbségi gyökereket próbálják felkutatni, feltárni. Miért fontos ez számunkra? Ha ezt egy szakembernek kell megmagyarázni, akkor az a szakember nem Magyarországon élt. Igaza van Rátkai úrnak akkor, amikor azt állítja: a múlt bármi áron történő bizonygatása, oktalan és cél nélküli. A szegedi kisebbségek (köztük a *szegedi szlovákok*) sem oktalanul igyekeznek feltárni helyi múltjukat. Talán nem veszik túl rossz néven, ha nem az évtizedek óta szíves örömet használt (egyébként igaz) történelmi tényre büszkék, hogy nemzeti nagyjai itt raboskodtak a Szegedi Csillagbörtönben. Magam és közösségem sem törekszünk egyoldalúságra. Igenis kemény, mindennapi küzdelmet folytatunk szervezeti életünk stabilizálásáért, programjaink népszerűvé és vonzóvá tételéért. Mindezt úgy, hogy közben a „profi” közigazgatási szakemberekkel kell nekünk, amatőröknek iszapháborúzni, érdekvédelmi küzdelmet folytatni.

Kérdésére („Mennyit ér a múlt?”) nyugodtan válaszolhatjuk: sokat és mindent! Legalábbis a tisztázott, a becsülettel és hitelességgel feltárt múlt. Azon kérdésfelvetésére: „Honnan jöttek?”, válaszunk az, hogy nem fontos. Mint ahogyan nem annak alapján illetik meg a kisebbségi és egyéb jogok az állampolgárokat, hogy mióta laknak egy adott településen. És nem azon az alapon,

hogy honnan jöttek. A fontos tény az, hogy *most* az adott településen *ott vannak, léteznek, létezni próbálnak*. Egyébként figyelmébe ajánlanám azt a tényt is, hogy Szeged többségi, magyar lakossága is jelentősen megváltozott az utóbbi néhány évtizedben, ami a születési és származási helyüket illeti. Ez a migrációs hullám volt az, amelynek „hordalékaként” sokak számára „oly hirtelen” megsaporodtak a nemzeti kisebbségek Szegeden. Idekerülésük nem kell, hogy azt jelentse, hogy föl kell adniük korábbi önmagukat. Vagy talán annak örülne a szerző, ha ugyanúgy eltűnnének, mint az évszázadokkal korábban itt élt nemzetiségiek? A kisebbségi közösségeknek valóban vannak gondjaik az utánpótlással, az anyanyelv elsajátításával. Ezek valóban szomorú jövőképet vetítenek elénk. Ezért aztán, ha segíteni nem tud (vagy nem tudott) valaki, akkor legalább ne ártson a kisebbségeknek. Rátkai úr 1999 novemberében megjelent cikkével (úgy érzem) ismét nem lopta be magát a kisebbségek szívébe. Kifejezéseivel azt sejteti, hogy a migráció során idetelepült szlovákok itt „gyűttmentek” és másodrendűek lennének.

Aggodalmát fejezi ki a szlovákság eltűnésének lehetőségét illetően. Megnyugtatom. Az a csoport, amelyik nem veszi észre, hogy fölszámolódik, azért már nem is kár. Az a csoport pedig, amely nem törődik fennmaradásának kérdéseivel, megint csak szóra sem érdemes. Ne feledjük azonban: az arabok, a vietnamiak, a spanyol anyanyelvű latin-amerikaiak ebbe az országba a többségi nemzeti tudatukkal (gazdasági vagy politikai okokból) vándoroltak be. Ezzel szemben a nemzeti kisebbségek jelentős része még a nemzeti öntudat modern kifejlődése előtt jutott (nemegyszer országban belül) diaszpórikus helyzetbe.

Amúlttal azért is kell folyamatosan törődni, hogy a jelenlegi reagálásokat is meg tudjuk érteni. Korábbi cikkekre történő reagálásaim is csupán kiigazították, de nem újra írták a mások által alkotott éppen pont az egyoldalúság elkerülése érdekében. Mint kezdetektől kisebbségi közösségi szervező, látom a gondokat-bajokat. Sajnos nem lehet elvárni a hosszú évtizedek (majdnem a teljes XX. század) után, hogy a kisebbségek „gyűttment” helyzetbe kerülve, mintha mi sem történt volna velük, aktív, pezsgő, kisebbségi közösségi életet éljenek.

Azzal zárnam mondandómat: több együttérző, értő, türelmes, toleráns magatartásra van szükségük a nemzeti kisebbségeknek. Ne pályolgassuk őket, segítőtámogatással lendítsünk rajtuk! Attól tartok, hogy lassan a kisebbségek formális léte fontosabb lesz a kisebbségi ügyből élő többségieknek, mint maguknak a kisebbségieknek. Utóbbiak ugyanis nem abból élnek, hogy kisebbségiek.

Dr. Tóth István

Dr. Rátkai Árpád cikkére, amely lapunk novemberi számában jelent meg, dr. Tóth István műzeológus, a szegedi Szlovák Önkormányzat elnöke válaszolt. Mint azt előre jeleztük, folyóiratunk ezzel a válasszal az 1998 októbere óta tartó vitát lezártnak tekinti.